

Aktivitetsplan 2017

Indledning

Ansvar for at koordinere Nordisk Ministerråds sprogsamarbejde ligger hos Nordisk Sprogkoordination (NOSK). Opgaven forvaltes af Foreningerne Nordens Forbund. Det politiske ansvar for sprogområdet ligger hos Nordisk Ministerråd for Uddannelse og Forskning, mens Nordisk Ministerråd for Kultur har et sektoransvar.

Sprogkoordinationens arbejde følger Ministerrådets aktuelle politiske prioriteringer og fokusområder inden for sprog- og kulturområdet. Aktivitetsplanen 2017 tager udgangspunkt i MR-U's samarbejdsprogram og i Sprogdeklarationen og refererer tillige til strategi og handlingsplan for Sprogkoordinationen 2014-2018 samt anbefalinger fra ad hoc gruppen på sprogområdet. Opdraget forvaltes i linje med den aftale, der er indgået mellem FNF og Nordisk Ministerråd, herunder frister for rapportering mv.. Sprogkoordinationen har en løbende dialog med Nordisk Ministerråds sekretariat om opdraget og er en resurse for MR-U/EK-U (styregruppe for NOSK) ved behov for underlag mv..

Overordnede mål

Det nordiske sprogsamarbejde er en central del af det nordiske samarbejde og udvikler sig dynamisk i takt med, at behov og kulturer ændrer sig. Sprogsamarbejdet skal understøtte, at Nordens samfunds bærende sprog forbliver stærke og levende, og at kommunikation på dansk, norsk og svensk fortsat har en central funktion i det nordiske samarbejde. Nordisk Sprogkoordination skal koordinere og samarbejde med sprog- og kulturområdets centrale aktører og bidrage til udvikling af sprog- og kulturkompetencer i bred forstand. Børns og unges sprogforståelse står centralt i denne indsats. En grundlæggende forudsætning for det nordiske sprogsamarbejde er princippet om nordisk nytte; at samarbejdet sker på områder, hvor de nordiske lande har fælles interesser og udfordringer. Udveksling af erfaringer, kompetence samt opbygning af netværk og at indsatserne når såvel kvinder som mænd, piger og drenge giver øgede muligheder for at opnå effektivitet og udvikling. Sprogkoordinationen er aktive i forhold til, at kønsintegrering er en central del af det fælles værdigrundlag for nordisk sprogsamarbejde.

Aktivitetsplanen indledes med en række refleksioner omhandlende prioriteringer, rolleforståelse og aktuelle udfordringer, som komplementerer den efterfølgende skematiske opstilling af formål, mål og resultatmål. Et forslag til budget for 2017 findes sidst i dokumentet. Forslaget er foreløbigt, da det præcise udfald for dette år ikke er kendt endnu. Et endeligt budget med korrekte tal for 2017 eftersendes.

Sprog på tværs af Undervisnings- og kultursektoren

Ministerrådet har besluttet at styrke samarbejdet på tværs af undervisnings- og kultursektoren. Det er derfor også et område, som Sprogkoordinationen vil bidrage til udviklingen af og der tilsyneladende en del uudnyttede potentialer. F.eks. indgår sprog og sprogforståelse som en prioritering i flere af kultursektorens virksomheder, blandt andet i støtteprogrammer og hos de nordiske huse og institutter. Ofte savnes der en forståelsesramme, der beskriver, hvordan kunst- og kulturoplevelser samt æstetisk

praksis bidrager til en forståelse for sprog og sprogets betydning samt vækker sproglig nysgerrighed og begejstring. Når denne udvidede forståelse udbredes til de aktører, som arbejder med programmer og bevillinger, kan der arbejdes mere strategisk i forhold til at fremme den sproglige dimension i projekter og anden virksomhed på kulturområdet.

Norsk formandskab i Nordisk Ministerråd 2017

Sprogkoordinationen er en naturlig samarbejdspartner og støtte for det siddende formandskab i Nordisk Ministerråd. Det norske formandskab har blandt andet inkludering og integration som prioriterede områder i 2017. Sprogkoordinationen vil understøtte ambitionerne om et tilgængeligt og inkluderende kulturliv blandt andet ved at sætte fokus på sprog som inklusionsfaktor, som et indslag på den begivenhed som hedder *Nordisk Sprogfest* (omtales senere). Det norske sprogsamfund har en sproglig pluralisme med mange variationer og sproglig mangfoldighed som er interessant i forhold til en inklusionsdimension i nordisk perspektiv. Sprogkoordinationen vil være opmærksom på, at sprogsamarbejdets virksomhed og kommunikation så vidt muligt adresserer alle uanset kønsidentitet, etnicitet, religion, fysisk og mentalt funktionsniveau, seksuel orientering og alder. Formandskabet har også et fokus på udsatte børn og unge. Sprogkoordinationen vil udbrede kendskabet til projektet *Ordsæk i Norden*, hvor 24 unge fra hele Norden bruger sproget som en fremkaldervæske, der får alle nuancer i en opvækst med fattigdom frem.

Horizontale perspektiver

Samarbejdsministrene har besluttet, at de tre horizontale perspektiver, ligestilling, børn og unge samt holdbar udvikling, skal integreres i alt nordisk virksomhed. Sprogkoordinationen skal derfor vurdere de planlagte faglige aktiviteter op mod de overordnede målsætninger, som findes udtrykt i Nordisk Ministerråds samarbejdsprogram for ligestilling: *Tillsammans för jämställdhet – ett starkare Norden*, *Strategin för barn och unga: Barn och unga i Norden - en tvärssektoriell strategi för Nordiska ministerrådet 2016-2022* samt *Nordiska Ministerrådets strategi för hållbar utveckling: Ett gott liv i ett hållbart Norden*.

Nordisk Sprogfest! – en platform for samarbejde og profilering

I forbindelse med Kulturhovedstad Århus 2017 har det nordiske sprogsamarbejde fået en prominent placering i programmet. Det skal udnyttes til at promovere Norden som sproglig foregangsregion, udgøre en arena for samarbejde mellem de mange aktører indenfor sprogsamarbejdet, udvikle strategiske partnerskaber og afprøve nye formidlingskoncepter. Der er stor lyst blandt de centrale aktører til at arbejde sammen og der efterspørges støtte fra Sprogkoordinationen til at realisere det i praksis og Sprogfesten er en oplagt ramme at udnytte til dette formål.

Sprogfesten sætter fokus på, hvordan sprog i Norden kan skabe fællesskaber og fordomme, sætte nye standarder for samtalen om ligestilling og udgøre en inkluderende – eller ekskluderende kraft. Den ser nærmere på sproglig begejstring og æstetisk praksis på tværs af sprog, medier, lande og genrer. Der bliver et særligt program for børn og unge. Festen er tillige en naturlig platform til at synliggøre formandskabets prioriteringer.

Den todelte indsats

Sprogkoordinationen skal dels prioritere børn og unges nabosprogforståelse OG nordiske tiltag, som bidrager til opfølgningen af Sprogdeklarationen. I prioriteringen af tid og resurser skal der tages et balanceret hensyn til begge indsatsområder dog med den bemærkning, at opfølgningen af Sprogdeklarationen er et nationalt ansvar, og derfor skal de nordiske tiltag tage afsæt i de nationale indsaster. Med tanke på fordeling af resurser er det ikke hensigtsmæssigt alene at se på fordelingen af

finansielle midler mellem aktørerne, men tillige tænke aktørerne i sprogsamarbejdet og samspillet mellem disse, som en del af et samlet resursebillede. For eksempel kan det overvejes, om aktører kan finansiere aktiviteter sammen, eller planlægge, gennemføre eller følge aktiviteter/tiltag op i større eller mindre fællesskaber.

Evaluering og målinger

Nordisk Ministerråds modereringsreform har aktualiseret behovet for bedre styring og mere fokus på målopfyldelse. Det stiller nye krav til såvel aktivitetsplaner som til afrapportering. Den skematiske aktivitetsplan forsøger at bevæge sig i en retning, der giver et bedre billede af, hvad der skal opnås, og hvad man kan forvente at få af resultater, når året er omme. Der er givetvis rum for forbedringer, og en konkret udfordring for fastsættelse af succeskriterier og effektmål er blandt andet, at forventningerne til Sprogkoordinationens funktion og opgaver er kompleks og mange facetteret. Det er en løbende proces at reflektere og justere målbilledet i dialog med omverdenen, herunder EK-U som styregruppe for Sprogkoordinationen.

En evaluering af sprogsamarbejdets organisering og dermed også Sprogkoordinationen, er undervejs. Sprogkoordinationen medvirker i den grad, der er behov for fremskaffelse af data mv. og stiller sig til rådighed for evaluator i øvrigt.

Strategiske profileringstiltag

MR-U/EK-U har afsat 200.000 kr. i 2017 til strategiske profileringstiltag. Anvendelse af disse midler sker efter drøftelse med Ekspertgruppen for Nordisk Sprogsamarbejde. En vigtig opgave er formidling af resultater og gode projekter ved hjælp af de mange netværk og formidlingskanaler, der er til rådighed, herunder de nordiske huse og institutter, de nationale foreningerne Norden, støtteprogrammer på undervisnings- og kultursektoren, de centrale aktører på sprogområdet samt i undervisningssammenhænge.

FAGLIGE INDSATSER

Formål/syfte: At børn- og unge har en central plads i det nordiske sprogsamarbejde, og at deres gensidige forståelse af dansk, norsk og svensk styrkes

Mål: NOSK giver forskellige målgrupper blandt børn og unge mulighed for at bidrage, deltage og skaffe sig erfaringer med og forståelse af nordiske sprog og kulturer

Resultatmål:

- NOSK støtter og tager initiativ til projekter, hvor børn og unge skaber, tager del i og har synspunkter på sprog, kultur og digitale medier i Norden, og som styrker børn og unges gensidige forståelse af dansk, norsk og svensk, blandt andet ved at fremme forståelsen af talt dansk, norsk og svensk. I undervisningssammenhæng skal lytteforståelse have en særlig opmærksomhed.
- NOSK indsamler relevante erfaringer og resultater og bidrager til, at eksempler på gode resultater gøres kendte og kan komme til nytte indenfor sektorer og fagområder, som arbejder for og med børn og unges sprogkundskab og -interesse i bred forstand.
- NOSK anvender Norden i Skolen som distributionskanal og bidrager til at udvikle den som platform for formidling til og kontakt med brugerne.
- NOSK identificerer kanaler til at nå nationale interessenter som f.eks. læreruddannelser, skoleledere, undervisningscentre m.fl., i forhold til at realisere de mål, der er formuleret i lærerplanerne omkring nabosprog. Perlekurserne, Sprogpiloter og Nordspråk udgør her en resurse til at nå målet.

Formål/syfte: At de centrale aktører realiserer intentionerne i det nordiske sprogsamarbejde

Mål: De centrale aktører er kernen i sprogsamarbejdets indsatser gældende kursusvirksomhed, konferencer, faglig udveksling og formidling samt at skabe en kobling mellem teori og praksis.

Resultatmål:

Endelige måltal for de enkelte virksomheder aftales mellem de enkelte aktører og Sprogkoordinationen i forbindelse med indgåelse af kontrakt for året.

- Nordkurs afholder sommerkurser i og om Nordens samfundsbærende sprog for universitetsstuderende i sprog, nordistik, lingvistik og litteraturvidenskab.
- De Nordiske Perler tilbyder kurser i dansk, finsk, norsk og svensk for lærerstuderende fra hele Norden indenfor rammen af sprogkurser.
- Nordspråk udvikler kurser og publikationer til nordiske undervisere i grund- og gymnasieskolen samt til lærerstuderende for at sikre kvaliteten af og fremme interessen for nabosprogundervisning.

- Nordiske Sprogpiloter efteruddanner nordiske modersmålslærere og undervisere i nordiske sprog som fremmedsprog til at undervise i dansk, norsk og svensk og nordisk kultur.
- Netværket for Sprognævnene i Norden skal bidrage til styrkelse af sprogforståelse og sprogkundskab i hvert enkelt land. Gennem netværket fungerer de nationale sprognævn samtidig som vigtig resurse for lærere i nabosprog. Netværket for sprognævnene i Norden arrangerer nordiske sprog møder i samarbejde med de nationale sprognævn og udgiver årligt en publikation om sprog og sprogpolitik 'Språk i Norden'.
- Aktørernes kundskab om hinandens virksomhed skal forøges, og her skal NOSK facilitere en løbende dialog og en synliggørelse af muligheder for, at aktørerne kan trække på hinandens viden og resurser. Et kontaktseminar lunch til lunch afholdes primo 2017.
- Aktørerne arrangerer konkrete aktiviteter i samarbejde med Nordisk Sprogkoordination, herunder konferencen Det nordiske klasserum og bidrag til Nordisk Sprogfest 2017.
- NOSK skal sikre, at de centrale aktører får viden om de muligheder, der ligger i at samarbejde med andre relevante aktører, som f.eks. NORDPLUS, de nordiske huse og institutter, NORDBUK og støtteprogrammer på kulturområdet samt sparring med Ekspertgruppen for Nordisk Sprogsamarbejde.

Formål/syfte: At udvikle og synliggøre nordiske sprog- og kulturfællesskaber

Mål: NOSK identificerer udfordringer og søger fælles løsninger og synergier samt undersøger, hvorvidt tiltag på sprogområdet kan understøtte nationale indsatser i opfølgningen af Sprogdeklarationen.

Resultatmål:

- NOSK bidrager til realisering af MR-U samarbejdsprogram, for så vidt gælder udvikling og synliggørelse af nordiske sprog- og kulturfællesskaber. Det sker ved at initiere og foreslå nye tiltag og ved at følge op på tidligere tiltag besluttet af MR-U/ MR-K, herunder opfølgning af pilotstudiet: 'Man skal bare kaste sig ud i det' om nabosprogsforståelse.
- Nordisk gruppe for parallelsproglighed fremlægger 2. del af sin rapport og præsenterer den ved en konference i maj. Gruppen arrangerer i samarbejde med Nordkurs et fagligt seminar om Mønsterpraksis – et dialogmøde mellem sprogpolitisk forskning og internationaliseringsaktører i forbindelse med Sprogfesten i Århus.
- NOSK skal være opsøgende i forhold til at etablere samarbejdsaftaler med de nordiske huse og institutter, de nationale foreningerne Norden, støtteprogrammer på undervisnings- og kultursektoren, de centrale aktører på sprogområdet samt i undervisningssektoren i forhold til at styrke deres rolle som en resurse for det nationale arbejde med Sprogdeklarationen.
- Netværket for de nationale sprognævn afholder nordisk klarsprogskonference: *Sprog og kommunikation i digital borgerbetjening* 4.-5. maj samt arrangerer en debat om *Sproglige fordomme og fællesskaber i Norden* under Sprogfesten i Århus 2017.

Formål/syfte: At vise, hvordan kunst- og kulturoplevelser samt æstetisk praksis bidrager til en forståelse for sprog og sprogets betydning samt vækker en nysgerrighed i forhold til de samfundsbærende sprog i Norden

Mål: NOSK promoverer koblinger mellem kunst/kulturaktiviteter og sprogforståelse og styrker samarbejdet mellem K- og U sektorerne, hvad gælder sprogdimensionen.

Resultatmål:

- NOSK tilvejebringer en forståelsesramme med bidrag fra såvel forskning som andre relevante kilder, der forklarer og eksemplificerer, hvilke roller kultur og kunst spiller for sprogforståelse, og hvordan det i praksis kan udnyttes.
- NOSK gennemfører dialog/seminar med de nordiske støtteordninger/sagkyndige om, hvordan sprogdimensionen kan forstås i behandlingen af ansøgninger og udlysningstekster.

Formål/syfte: Ekspertgruppen for det nordiske sprogsamarbejde (ENS) er en resurse for det nordiske sprogsamarbejde

Mål: NOSK faciliterer ENS, der som faglig referencegruppe giver indspil til den strategiske udvikling af virksomheden jf. mandat vedtaget af EK-U

Resultatmål:

- NOSK skal ved jævnlig kontakt og møder med enkeltmedlemmer og med ENS som samlet gruppe udvikle det strategiske greb om Sprogkoordinationens virksomhed.
- NOSK anvender ENS som faglig sparring og kvalitetssikring på forskellige kompetenceområder.
- NOSK udnytter de resurser og kompetencer, der ligger i ENS til at finde sammenhængen i indsatserne på sprogområdet og få indspil til profileringsindsatser, som løfter de gode historier frem.
- NOSK formidler til relevante aktører, at der findes mulighed for at få sparring og råd af ENS. Det kan konkret ske i form af f.eks. dialogmøder/ kontaktseminarer med et udviklingsformål.

Formål/syfte: At fortællingen om det nordiske sprogsamarbejde/sprog- og kulturfællesskab er positiv og kendt

Mål: NOSK løfter de gode historier om det nordiske sprogsamarbejde og kulturfællesskab frem og udnytter relevante netværk til resultatspredning og profilering.

Resultatmål:

- NOSK skal i dialog med Ekspertgruppen for Nordisk Sprogsamarbejde komme med forslag til strategiske profileringsindsatser.
- NOSK vil formidle eksempler på god praksis i dialog med Nordplus-administrationen for Nordplus Nordiske sprog og Nordplus Junior.
- NOSK støtter de centrale aktører i deres profileringsindsatser og anvender bl.a Nordspråk-netværket og deres tidsskrifter til formidling af resultater.
- NOSK promoverer det nordiske sprogsamarbejde ved Nordisk Sprogfest – en markant begivenhed i forbindelse med Århus som Europæisk Kulturhovedstad i 2017.